ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 21.11.2025 г.
COM(2025) 704 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно разрешенията за износ през 2024 г. съгласно Регламента относно търговията с някои стоки, които биха могли да бъдат използвани с цел изпълнение на смъртно наказание, изтезания или други форми на жестоко, нечовешко или унизително отношение или наказание

1. Въведение

Целта на Регламент (ЕС) 2019/125 относно търговията с някои стоки, които биха могли да бъдат използвани с цел изпълнение на смъртно наказание, изтезания или други форми на жестоко, нечовешко или унизително отношение или наказание[1], (наричан по-нататък „Регламентът“) е предотвратяването на смъртното наказание, от една страна, и на изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унизително отношение или наказание, от друга страна, в държави извън ЕС. В Регламента се прави разграничение между:

- стоки, които по своята същност служат за насилие и с които изобщо не трябва да се търгува (приложение II); и
- стоки, които могат да имат законна употреба, като например оборудването, което се използва за целите на правоприлагането (приложение III), и стоки с терапевтична употреба (приложение IV).

Търговията със стоки, изброени в приложения III и IV, подлежи на определени ограничения, включително изискването да се подаде заявление до компетентния орган на държава членка за разрешение за износ на такива стоки.

В член 26, параграф 3 от Регламента се заявява, че държавите членки трябва да изготвят и оповестяват публично годишен доклад за дейността, който съдържа информация за броя на получените заявления, за стоките и държавите, посочени в тях, както и за решенията, които са били взети по заявленията. В член 26, параграф 4 се посочва, че Комисията трябва да изготви годишен доклад за дейността, включващ годишните доклади за дейността, публикувани от държавите членки. Тя трябва да оповестява този доклад публично.

В настоящия доклад на Комисията се предоставя информация за издадените от държавите членки през 2024 г. разрешения за износ на стоки[2], които биха могли да бъдат използвани с цел изтезания или изпълнение на смъртно наказание.

Всички държави членки докладваха за броя на разрешенията за износ, издадени и отказани съгласно членове 11, параграф 1 и член 16, параграф 1 от Регламента, както и за стоките и съответните страни на местоназначение. В някои случаи компетентните органи в държавите членки докладваха също така относно броя или количествата на стоките, разрешени за износ, и категорията крайни потребители, на които тези стоки са били доставени.

Разрешения съгласно Регламент (ЕС) 2019/125

В член 11, параграф 1 и член 16, параграф 1 от Регламента се изисква разрешение за износ[3] на стоки, изброени съответно в приложение III и приложение IV.

В приложение III са посочени някои стоки, които биха могли да бъдат използвани за изтезания и други форми на жестоко, нечовешко или унизително отношение или наказание. Стоките от приложение III попадат

[1] ОВ L 30, 31.1.2019 г., стр. 1.

[2] Настоящият доклад не предоставя информация относно използването от износителите на генералното разрешение на Съюза за износ съгласно приложение V към Регламента за износ на стоките, изброени в приложение IV.

[3] В член 2, буква г) от Регламента понятието „износ“ се определя като „всяко изпращане на стоки от митническата територия на Съюза, включително изпращането на стоки, за които се изисква митническа декларация, както и изпращането на стоки, след като са били на съхранение в свободна зона по смисъла на Регламент (ЕС) № 952/2013 на Европейския парламент и на Съвета“.

в следните позиции: стоки, предназначени за задържане на хора; оръжия и устройства, предназначени за контрол на безредици или за самозащита; както и оръжия и оборудване за разпространение на химически вещества, причиняващи временна недееспособност или дразнене и предназначени за контрол на безредици или самозащита, и свързаните с тях вещества.

В приложение IV са изброени някои химикали, които биха могли да се използват за поставянето на инжекция със смъртоносна доза.

С изключение на случаите, когато за износа на стоки, изброени в приложение IV, се използва генералното разрешение на Съюза за износ, посочено в приложение V, разрешението за износ трябва да се получи от компетентните органи в съответната държава членка, посочени в приложение I към Регламента.

Износът за местоназначенията, изброени в генералното разрешение на Съюза за износ, обикновено може да се осъществи, без да е необходимо да се получи индивидуално или общо разрешение, издадено от държава членка. Досегашният подход беше държава извън ЕС да бъде включена в приложение V, ако тя е ратифицирала съответно международно споразумение с ангажимент за премахване на смъртното наказание за всички престъпления. За държави, които не са членки на Съвета на Европа, това означава, че въпросната държава трябва да е ратифицирала Втория факултативен протокол към Международния пакт за граждански и политически права (МПГПП) без резерви.

Въпреки това, ако съществува обосновано съмнение относно способността на износителя да спази условията на разрешението или на законодателството за контрол върху износа, компетентният орган може да забрани на износителя да използва генералното разрешение на Съюза за износ.

В член 20, параграф 2 от регламента се посочва, че разрешение за износ, което се издава от държава членка, може да бъде индивидуално разрешение (разрешение за износ към един краен потребител или получател в държава извън ЕС) или общо разрешение (разрешение за износ към един или повече конкретни крайни потребители или дистрибутори в една или повече конкретни държави извън ЕС)[4].

С членове 3, 4 и 5 от Регламента се забраняват съответно износът, вносът и транзитът на стоките, изброени в приложение II. Компетентните органи могат да предоставят дерогация от забраната, но само ако се докаже, че въпросните стоки ще бъдат използвани изключително за целите на излагането им в музей (в държава извън ЕС или, в съответствие с член 4, в държава членка) предвид тяхната историческа стойност.

2. Издадени и отказани разрешения

През 2024 г. общият брой на докладваните разрешения възлиза на 248, като те са били издадени от 7 държави членки. Останалите държави членки информираха Комисията, че не са получили заявления за разрешения съгласно Регламента, в които се предлага ограничена дейност в тази област. Както и при предишните доклади, данните не предоставят критична маса, от която да се направят обосновани заключения.

[4] В член 2, буква п) се посочва пълно определение на понятието „индивидуално разрешение“. В член 2, буква р) се посочва пълно определение на понятието „общо разрешение“.

Тъй като определенията за „индивидуално разрешение“ и „общо разрешение“ в член 2 от Регламента не включват количествен елемент, посочването на броя на издадените разрешения не дава информация за броя или количеството на стоките, обхванати от съответните разрешения. В информацията, която държавите членки предоставят на Комисията, обикновено не се прави разграничение между индивидуални и общи разрешения.

Държавите членки докладваха, че през 2024 г. са отхвърлили 2 заявления за издаване на разрешение за износ. Докладваните случаи на отказ се отнасят до стоки, описани в приложение III, код 3.1[5], предназначени за износ за Чили, и стоки, описани в приложение IV, код 1.1, буква г)[6], предназначени за износ за Израел.

С членове 3, 4 и 5 от Регламента се забраняват съответно износът, вносът и транзитът на стоките, изброени в приложение II. С Регламента се позволява на компетентните национални органи да предоставят дерогация от забраната, но само ако се докаже, че въпросните стоки ще бъдат използвани изключително за целите на излагането им в музей (в държава извън ЕС или, в съответствие с член 4, в държава членка) предвид тяхната историческа стойност. Компетентните органи докладваха, че не са предоставили такива дерогации през 2024 г.

Приложение 1 към настоящия доклад включва обзор на броя на издадените и на отказаните от държавите членки разрешения за износ през периода 2017—2024 г., за които е докладвано.

Приложение 2 към настоящия доклад включва информация за броя на докладваните разрешения за износ, издадени от държавите членки, по отношение на стоките, изброени в приложение III.

Приложение 3 към настоящия доклад включва информация за докладваните местоназначения на разрешения и на отказания износ по отношение на стоките, изброени в приложение III.

Приложение 4 към настоящия доклад обобщава информацията, предоставена на Комисията, относно докладваната крайна употреба на разрешения износ по отношение на стоките, изброени в приложение III.

Приложение 5 към настоящия доклад включва подробен обзор на разрешения износ на стоки от приложение III през 2024 г.

Приложение 6 към настоящия доклад включва информация за броя на докладваните разрешения за износ, издадени от държавите членки, по отношение на стоките, изброени в приложение IV.

Приложение 7 към настоящия доклад включва информация за докладваните местоназначения на разрешения износ по отношение на стоките, изброени в приложение IV.

Приложение 8 към настоящия доклад обобщава информацията, предоставена на Комисията, относно докладваната крайна употреба на разрешения износ по отношение на стоките, изброени в приложение IV.

Приложение 9 към настоящия доклад включва подробен обзор на разрешения износ на стоки от приложение IV през 2024 г.

[5] Преносими оръжия и приспособления, които или пускат доза химично вещество, причиняващо временна недееспособност или дразнене, или разпространяват доза такова вещество.
[6] Натриева сол на пентобарбитал — (CAS 57-33-0).